

First things first

Natuurlijk keken we op 7 juni laatstleden met spanning uit naar de verkiezingsuitslagen. Dat doen we altijd. Maar deze keer met nog meer interesse. Want na de federale stembusgang van juni

2007, met de aartsmoelijke regeringsvorming, de mislukte discussie over de staatsvorming, de aanslepende ruzie over het dossier asiel en migratie en de financieel-economische crisis bovenop, was het nóg meer uitkijken naar de reactie van de kiezer.

Winnaars en verliezers

Onmiddellijk na de verkiezingen werd de uitslag door velen nogal simpel geanalyseerd als een overwinning voor centrum-rechts. Als men links beperkt tot SP.a en Groen! is de score voor de linkerkant inderdaad bedroevend: samen halen ze nog geen 22%. Maar die interpretatie van de links-rechts-schaal, zeker voor de sociaaleconomische thema's, is nogal kortzichtig. Iets genuanceerder wordt het verhaal als men ook naar de klemtonen in de verkiezingsstrijd kijkt en mee in rekening brengt dat ACW-kandidaten bij CD&V goed scoorden. De christendemocraten trokken trouwens met een duidelijk sociaal profiel naar de verkiezingen. De nadruk lag op de sociale boodschap: verdere afbouw van de wachtlijsten, tegen de commercialisering in de zorgsector, meer investeringen in kinderopvang, bijkomende kinderbijslag, krachtige bestrijding van de armoede en grote betrokkenheid van het middenveld. Een bijkomende jobkorting, een belastingverlaging dus, werd zonder omwegen afgewezen. Door deze profilering op sociale thema's werd CD&V beloond. Een jaar geleden, na de breuk met N-VA, waren de vooruitzichten erg pessimistisch. De crisis was ook hier een uitdaging. En een kans voor CD&V om zich te profileren als een ervaren beleidspartij.

Met de breuk van het CD&V-N-VA-kartel in 2008 steeg het vermoeden dat de gewest- en gemeenschapsverkiezingen weer sterk gedomineerd zouden worden door het communautaire debat. De wereldwijde economische crisis besliste daar anders over. Niet dat de Vlaamse partijen terugkwamen op hun vroeger ingenomen standpunten. Maar christendemocraten, socialisten en liberalen, die allen uiteraard hoopten deel uit te maken van een volgende Vlaamse regering, legden duidelijk de klemtoon op het te voeren sociaal-economisch beleid.

Zo kwam de kern van de discussie tussen de partners uit de vorige regering vooral te liggen op het te voeren beleid inzake de jobkorting en verlaging van de belastingen, de (gedeeltelijke) privatisering van de zorgsector, de armoedebestrijding, de duurzame ontwikkeling en de uitbouw van de gemeenschapsdiensten.

Grote verliezer is het extreem-rechtse Vlaams Belang, dat een derde van zijn aanhang kwijtspelde. Bij de gemeenteraadsverkiezingen drie jaar geleden werden nog verscheidene pleidooien gehoord voor het doorbreken van het cordon sanitaire. Het ACW bleef - uit principiële redenen - het cordon verdedigen. Onder meer deze wijze van handelen leidde tot ruzie over de strategie van de partij en deed vele Vlaams-nationalisten kiezen voor N-VA, die zich als een aanvaardbaar

De christendemocraten trokken met een duidelijk sociaal profiel naar de verkiezingen. Dat werd door de kiezer beloond.

alternatief met invloed aandiende. Rechts-populisten werden dan weer aangetrokken door de recht(s)-voor-de raap-aanpak van Jean-Marie Dedecker. Maar zijn partij strandde op 7% van de stemmen, ver beneden de scores in de peilingen en de verwachtingen van de leider.

Ook Open VLD kreeg zware klappen. Vlug na de verkiezingen kreeg deze partij nog een vernedering meer te verwerken. De formateursnota nam géén van de vooropgestelde breekpunten van Open VLD op. Partijvoorzitter Verhofstadt ging plat op de buik door de nota toch als "bijzonder constructief" te bestempelen. Maar CD&V en SP.a lieten Open VLD aan de kant en kozen N-VA als derde partner.

Sociale klemtonen

Die coalitie en het akkoord dat uit de bus kwam maken het mogelijk om de gewenste sociale klemtonen in het beleid concreet gestalte te geven. Dat zal in een eerste periode niet kunnen door met gulle hand uit te strooien. Want voor het eerst wordt het Vlaamse beleidsniveau geconfronteerd met ernstige begrotingsproblemen. Maar net dán is een sociaal beleid noodzakelijk. Net dán moet ervoor gezorgd worden dat de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen, dat de sociale uitkeringen en gemeenschapsvoorzieningen sterk uitgebouwd zijn.

De keuze om de jobkorting terug te schroeven is dan ook een goede maatregel. Het ACW heeft deze vorm van belastingvermindering steeds afgewezen: omdat ze geldt voor álle - dus ook de hoogste - inkomens uit arbeid. Ook omdat door de keuze voor lastenverlaging te weinig geld beschikbaar is om vele sociale noden te lenigen. En omdat een rechtvaardige inkomensverdeling,

ook in Vlaanderen, er op die manier nog maar eens op achteruit gaat.

Bijzondere aandacht in het regeerakkoord kreeg de optie voor een bijkomende (Vlaamse) kindertoeslag en de piste voor een Vlaamse hospitalisatieverzekering. Onze commentaar hierop is genuanceerd.

Het is positief dat Vlaanderen kiest voor een sociale politiek. Het is positief dat de Vlaamse overheid de sociale bescherming van haar inwoners wil verbeteren.

Als er extra geld naar de gezinnen gaat, zeker de meer behoeftige gezinnen, is dat een goede zaak. Ook zo voor de hospitalisatieverzekering. De Christelijke Arbeidersbeweging heeft trouwens ook constructief meegewerkt aan de totstandkoming van de Vlaamse zorgverzekering. Hoewel we destijds ook liever gezien hadden dat de zorgverzekering, in het kader van de sociale zekerheid, op federaal niveau zou worden gerealiseerd.

De interpretatie van de Vlaams-nationalisten, dat de optie voor extra kindergeld en de Vlaamse hospitalisatieverzekering de basis moeten leggen van een eigen Vlaamse sociale zekerheid en zó de splitsing van de federale sociale zekerheid in de hand werken, is verwerpelijk. De sociale zekerheid is een systeem van interpersoonlijke solidariteit, die op een zo ruim mogelijke schaal en met een voldoende hoog niveau van uitkeringen moet uitgebouwd worden.

Keuzes maken

De vraag blijft trouwens wat nu de werkelijke prioriteiten zijn.

In de eerste plaats zal er aandacht moeten uitgaan naar de aanpak van de sociaaleconomische crisis en de werkgelegenheid. Investerings in

De vraag is niet of er een staats hervorming nodig is. De pertinente vraag is: met welke inhoud?

wetenschap en innovatie moeten gericht worden op een duurzame economie. Er is dringend nood aan investeringen in hernieuwbare energie, in sociale huisvesting, in infrastructuurwerken voor onderwijs en welzijn. De jeugdwerkloosheid moet krachtig worden aangepakt met méér inspanningen voor begeleiding en opleiding naar werk.

Een belangrijke zorg bij het te voeren sociaal beleid is en blijft de verdere afbouw van de wachtlijsten in de zorgsector, de uitbreiding van de kinderopvang en de armoedebestrijding - die een veelzijdige aanpak vraagt inzake inkomen, werk, onderwijs, huisvesting en cultuur.

First things first: de Vlaamse regering zal keuzen moeten maken. In functie van de noden. En in functie van de budgettaire mogelijkheden.

En dan moet de eerste aandacht gaan naar zij die het meest op de solidariteit van de gemeenschap moeten kunnen rekenen. Vlaanderen moet zich op de kaart zetten als een regio waar het voor iedereen goed is om leven: een warm, verdraagzaam en solidair Vlaanderen.

Daarom vragen wij de nieuwe regering dat zij alle maatregelen die ze neemt zou toetsen op het risico van sociale uitsluiting. Een verdere dualisering van de samenleving is onaanvaardbaar.

Natuurlijk is het ook uitkijken hoe de staats hervorming zal worden aangepakt. De vraag is niet of er een staats hervorming nodig is. De pertinente vraag is: met welke inhoud?

De minister-president kiest voor de dialoog met de Franstalige partijen, en wordt hierin gevolgd door de eigen partij en SP.a. Vraag is vooral hoe N-VA zich in deze aangelegenheid binnen de regering zal opstellen. In verkiezingsdebatten liet N-VA wel al eens verstaan dat ze het federale niveau wil 'uitroken' door obstructie en door ontmanteling. Als ze deze stelling hard maakt, vallen er ongetwijfeld brokken.

Vooralsnog zullen ook zij zich moeten houden aan de passage in het Vlaams regeerakkoord dat zegt dat het eigen bevoegdheden assertief zal invullen *binnen* het wettelijk kader.